

העם

שעור בהנדסה

"הקו הישר הוא הדרך הקצרה ביותר בין שתי נקודות", למד פעם האורח בשעור ההנדסה.

השבוע חזר לבית הספר, שיחק שוב ב"קוים" במשולשים, במרובעים, בראשית היה הקו בין א' וצ' — המרחק הקצר ביותר בין האינטרסים של שני הגושים הכלכליים הגדולים, שגילו סוף סוף שכדאי יותר להסתדר ביניהם, במקום לריב. אחר נוספה צלע שלישית, יצרה משולש — צלע הפ'.

משך זמן מה נראה כאילו יתרחב השטח למרובע או למחומש, עם צירוף שתי סיעות דתיות, אולם ברגע האחרון נמנע הדבר (ומנית, לפחות) כשמפלגת פועלי ארץ-ישראל פסלה את הבטחתו של ב"ג, הציעה במקומה הצעה שלא נתקבלה על דעת ה"חיים".

הגבתם של האורחים היתה כמו בשעור ההנדסה אז, כמה תלמידים חרוצים פקחו עיניים, עקבו אחרי כל תנועה של המורה, אולם רוב התלמידים ישבו ופיקו, קראו את החוברת הבלשית האחרונה — מתחת ל"שולחן".

הכנסת

ערב מהפכה

"אלמלא הייתי צורר, הייתי פורץ בשירה גדולה!" אמר דוד זכאי, עורך דבר החתיקה, הוא היה כמעט היחיד שתפס את המשמעות העמוקה של המהפכה המפלגתית שאירעה השבוע. כמעט והיה גם היחיד שעלו בלבו, האוירה הכללית בבנין הכנסת, כפי רוס המהפכה, היתה אוירה של תשעה באב. במקום הרגשה של התחלה חדשה, של כוח איתנים מחודש, ריחפו בחלל כל המפלגות חששות ורגשי מועקה. כמעט כל אחת מצ'אה — או חשבה כי מצאה — שהפסידה משהו.

הרתימים הקיצוניים: הפסידו את מקומם ליד שולחן הממשלה, עם כל היתרונות הכרוכים בו.

המורחי והפועל המזרחי: כבר התכוננו לתפוס את הכסא, כשהושמט מתחתם כמו במישחק של ילדים רעים. הם חששו להצטרף, חששו עוד יותר מפני איהצטרפות. **מפ"ם:** בהיותה מפלגת יותר מתמיד. הלומת משפט פראג, לא היתה מסוגלת לנצל את ההזדמנות המיוחדת במינה שנפלה לה חיקה.

הפרוגרסיבים: התאוששו רק בקושי מן הסיסס של הישארות מחוץ לאופוזיציה, נכנסו ברגע האחרון, אך מצאו שהפכו את קטן מאד במשפחה המורחבת. **הציונים הכלכליים:** הנעורים חסרי הצרות באופוזיציה נסתיימו. על סף הגברות המפלגתית המתנו מבחנים, אשר איש לא ידע בדיוק מה תהינה תוצאותיהם — מיבן חן לאחיות המפלגה, מיבן חן לציונות ה"רעיונית והכלכלית, מיבן חן לדביקות המעשית בסיסמאותיה. איש לא ידע אם כניסתה לשותפות עם מפא"י תתגלה, כעבור חודשים

או שנים, כשגאה אדירה או כמעשה נועז ונכון.

חרות: מצאה את עצמה פתאום על מפת חן חדר החלומות, כאופוזיציה ימנית יחידה. גם היא לא היתה רגילה עוד לבדידות. "צריכים להתרגל להיות באופוזיציה", אמר עתה נאי אליעזר שוסטק ה"ח"כ החרותי.

מפא"י: החתן האמתי לא היתה לגמרי מאושרת. בעלי הזכרון הפועלי לא הרגישו את עצמם בטוב במיטה המזורה בליל הכ"לולות. כמעט כל ראשי המפלגה פיקפקו ב"כחונות הטובות של השותף החדש. וגם נב"י אי המשק החפשי במפלגה, מסוגם של אליעזר ליבנה (ראה חקירה מיוחדת) פיקפקו אם השותפות החדשה תגרום באמת לקו כלכלי חדש. "הם מעוניינים רק לחלק את השלל", התלונן אחד מהם.

אלה שלא נקראו להרים ידיים באולם, גיי לו אף הם רגשות מהולים. "לא יהיו משב"רים ממשלתיים משך שנתיים", התלונן ב"הלצה הרצל רוזנבלום, עורכו הנוטה לחרות של ידיעות אחרונות. הוא לא היה היחיד שהתקשה להתרגל למצב החדש. עלה עליו גבריאל צפרוני, כתבו הזריו והחתיקה של הבוקר. בשעת נאומו של ב"ג, צעם את עיניו, נרדם. הוא שכח, פשוט, שהוא נמצא עתה בממשלה.

בין האנשים ששביעות-רצונם לא היתה מוטלת בספק בלסו כמה סדרני הכנסת, ש"היו רגילים, עד כה, להיוזק בשעות הצבציה, לאסוף את חברי מפא"י במסדרונים, כדי לקיים את הרוב הקטן. אלא שגם יתרון ברור זה של קואליציה גדולה לא היה בטוח. כבר בשיבה הראשונה של הכנסת, אחרי כינון השותפות, התרוצצה אורה ליבסון, מזכיר תה החמורה של סיעת מפא"י, להזיק את צירי מפלגתה לאולם, שלא נשארו בו מספיק חברים כדי לתת כבוד לנואם בן מפלגתם. "החכים סמכו על הרוב הגדול החדש, הלכו הביתה לנוח."

גיחם אליעזר ליבנה (שכינה את מצב-רוחו "בדיחות-דעת טראגית"): "הרבה יותר נעים לנואם בפני ספסלים ריקים..."

חתן לכל צעירה

היה זה בגוריון מזהיר ובוטח אף יותר מתמיד, שנגיש צוחק לדוכן הנואמים, חיכה לסדרן שהנמיך את המיקרופון לגובה פיו, פתח בנאום מקיף.

"החכים, שידעו כי אין למנוע סימפוזיון * זעיר בהזדמנות כה חגיגית, נשענו על מיס-עדי הכורסות, הקשיבו לאחור מפורט בו סיפר כיצד ניסה הנואם (שקרא לעצמו "ראש הממשלה הקודם") תמיד ליצור אחדות רח"בה הצליח זו הפעם הראשונה."

כשנגיש לקריאת קוי היסוד של הממשלה, דמה כמעט לראש משפחה טוב, המחלק דמי חנוכה לכל בני הבית. הוא לא פסח על איש: בעלי מלאכה זעירי שוכן, פועלים ומשקי"ע י הון — כולם זכו לטיפה מידית, להב"טחות חמריות לעתיד לבוא. לו אמר כי ה"ממשלה החדשה תדאג כי כל צעירה עברה

וגם קיפסוטיון לפי גירסתו של ראש ה"ממשלה, בלשן חובב.

תזכה לחתן, לא היה מפתיע איש. "אם אלה קוי היסוד, מה יהיה הגג?" שאל אחד העתונאים, שהיו ציניים כרגיל. כ"אדם מנוסה בעניינים, ידע כי מטר הבטחות זה יכול להתפרש בשני כיוונים: או שקוי היסוד לא היו רציניים, שימשו להסוואה או לקישוט הקירות, או שבאמת לא היתה תכנית כלכלית רצינית לממשלה החדשה.

לצמיתות המפלגות, דרור. רק הבטיח אחת היתר מפורשת ורצינית ביותר: ההבטחה לחסל את הוורמים בחינוך, לכונן חינוך אחיד. תכנית-מינומם תהיה חובה על כל בית-ספר. הורי התלמידים יוכלו לגחון

מזכירת הנשיא דורית רוזן המשרד כולו בכיס

את השעורים שמעל למינומם זה, בהתאם לרצונם ולהשקפתם. היה זה צעד גדול קדימה לחיסול אחד ה"נגעים הממאירים בגוף הישוב והמדינה: הגנע שהפך את הילד בגיל הרך ביותר לצ"מית מפלגתו, כשם שבני האכרים בימי הביניים היו צמיתים לבעלי אחוזותיהם.

הנשיאות

בתנאי שדה

קשה לשער כי דירתה הצנועה, בת שלשת החדרים, של משפחת בן-צבי, תצליח לעמוד זמן רב בעול היותה מרכזה הסמלי של מדינת ישראל. בעוד שנעשו כל המאמצים לסיים את העבודות הדרושות להפוך את חולית שוקן בשכונת טלביה הירושלמית לארמון הנשיא, היה הנשיא נאלץ לפעול בביתו ברחוב איבן גבירול, שהוקם במקום הצריף ששימש מגוריו עד לפני חודשים לא רבים.

מאז הבחרו של יצחק בן-צבי לנשיאה השני של המדינה, הפכה הדירה לשטח הפקר כמ"עט. פלשו לתוכה: עובדי הדואר, שהתקינו ותקנו טלפונים, רוכבי אופניים אפורים ששפכו כ"זרם בלתי פוסק של אלפי מברקים, עובדי מזונן גודד לכיבוד האורחים, ילדים שליחים שהביאו פרחים. כמו כן הושמו השבוע בס"רוזורר שני ארגוני תמרים, מתנת אחד הישר"בים בעמק הירדן.

הארכיון בכים. ממה שהיה קודם חדר שנתו של הנשיא הוצאו המיטות, הוחלפו בשני שלחנות כתיבה. ליד אחד מהם התישב סגן אלוף יוסף (יוסי) כרמל, שנתמנה שלי"ש הקבוע של הנשיא, ליד השני — דורית רוזן, מזכירתו. שרכשה נסיון מקצועי, בין היתר, אצל ליואן מוצקין מיון ההסתדרות הציונית, דוד בן גוריון. נאנתה המזכירה רוזן: "מאז נתמנת' לתפקיד זה, נאלצתי לבוא לעבודתי יום יום באותה שמלה: זו היחידה, שיש לה כיסים די גדולים כדי לשמש ארכיון לכל הניירות שאין להם מקום אחר בלשכה הארצית. למעשה, אני מגדלת את המשרד על ברכי."

כן נפגעו מהסידור הארעי: הנשיא עצמו ורעייתו, שהוגלו מדירתם, נאלצו לפסל לקר"מה השניה, ליהפך לדיירי משנה אצל מש"פחת בנם, הכוללת שני ילדים. **שמיים — לא, חליפה — מיידיא.** מלבד זה לא עשה יצחק בן-צבי את הרושם, כאילו חפץ היה לשנות את צניעותו שהפכה

כמעט אגדתית. שטח פרסי, שהממונים על הסכס רצו להכניס לחדר עבודתו מלא אררי גות הספרים, נתקל בהתנגדותו החריפה. התר"צאה: את השטיח פרשו בחדרה של המז"כירה, בעוד שאת לשכת הנשיא מוסיפה לקטש מחצלת. אולם בנקודה שניה נאלץ לחתור: החייט ויינבאך, שנשלח אליו לתפור לו חליפה שחורה, זכה בהזמנה, למרות הת"נגדות הנשיא. העובדה בה שכנעו אותו, לאחר ויכוח ארוך: גם לבן גוריון יש חלי"פה כהה.

הדבר האחד שלא היה כלל צנוע, היה לוח היום של הנשיא החדש. במשך השבוע הס"פיק לקבל משלחות מרוב חלקי הארץ שבאו לברכו וכן:

- לשוחח, ערבית, עם משלחות מיפן, חיפה והמשולש.
- להסיר את הלוג מעל לוח על בית אליעזר בן יהודה.
- לקבל לידייו את לפיד מודיעין.
- לקבל את התפטרות הממשלה.
- להקשיב לנציגי 14 סיעות הכנסת על דעתם בנוגע לממשלה חדשה.
- לכבד את האורחים 80 ספל קפה תורכי ליום (בממוצע).

הממשלה

העולם שיך לגברים

עסקן גורמלי רוצה לקיות חברי-כנסת. חבר כנסת גורמלי רוצה להיות שר. לפני שבר"עים נבחר גם כי שר גורמלי רוצה להיות נשיא. אך השבוע נגרמו רוב הצרות על ידי המועמדים ל-15 הכורסות הירוקות הגדולות המקיפות משלושה צדדים את שולחן הממ"שלה במרכז אולם הכנסת.

אצל הפרוגרסיבים לא נתעוררה כל בעיה: כשנתברר כי יימסר להם חיק המשפטים, היה ברור כי פנחס רוזן יתפוס את הכור"סה. הוא לא עשה זאת בשמחה רבה. ידידיו ידעו כי נמאס עליו לקפץ הלון וחזור, וכי הוא מתגעגע לחיים פרטיים כעורך-דין משג"שג ומצליח.

בין הציונים-הכלליים נתעוררה בעיה גדור"לה בדמותה של שושנה פרסיק, אם המפלגה רבת הפאטוס. עמדו לחלוקה ארבע כורסות. פרץ ברנשטיין וישראל רוקח, שני מנהיגי המפלגה, תפסו את שתי הראשונות ללא ויכוח. אולם לו נמסרה הכורסה השלישית ל"שושנה פרסיק, כפי שדרש הצדק, היה נש"אר רק כסא אחד נוסף — והיתה מתעוררת השאלה אם למסרו ליוסף סרלין, מתומכי הקו של ברנשטיין, או לספיר איש רוקח.

הבעיה נפתרה כשהפליטה שושנה פרסיק, לתפארת המליצה, שאינה רוצה כסא בממ"שלה כזו. לפני שהספיקה להתחרט, נתפס הכסא. העולם שיך לגברים.

הבעיה המפא"יית נתמחשה בדמותו המור"כרת של דוב יוסף. יוסף רצה להיות שר האוצר, ורבים סברו כי הוכיח את כשרונו לכך יותר מאשר לוי אשכול. אולם אשכול לא התלהב כלל לרעיון שעליו לחתור על מש"רדו, שזה עתה נכנס אליו. הוא התלונן כי המפלגה כבר גרמה לו עול כשהוציאה אר"תו בשעתו ממשרד החקלאות ברגע שהחל להתרגל לחדרו שם.

דבריו שכנעו, הוא נשאר במשרד האוצר. דב יוסף, אחת הדמויות שהסעירו ביותר, את החיים המוליטיים והכלכליים של המדי"נה, נדחק לפינה, הפך לשר בלי תיק.

כללי המישחק

לפני שב"ג, קם למסור את הכרזתו (ראה לעיל), התרום הרב מרכזי גורוק, בעל הדת הפנים וההליכות העדינות, מכס"או ליד שולחן הממשלה. הוא ניגש לדוכן על"גואמים, ענה בפעם הראשונה והאחרונה על שאלתא שהופנתה לשר הדואר.

חינן כללי התפשט ליד שולחן הממ"שלה, בין שורות הח"כים ובתא העתונאים. אולם לא היה איש באולם שלא הרגיש כאב"מה, נוכח גורלו האכזרי של האדם הקטן ומר"שד-הלב שניסה באומץ להבליט על רגשותיו. **דמוה לזרוק?** כמה ימים לפני כן ביקר גורוק אצל ב"ג, בשבילו לא היה כל ה"ענין עסק מפלגתי גרידא. לפני ימים כה מע"טים הפך שר, הורם תאומים לפיסגת המוע"דות לנשיאות, חלם להיות יורשו של חיים וייצמן, והנה, לפתע, מצא עצמו נשמש אפי"לו מן המשרה הקטנה שהומצאה במיוחד עבורו, משרד הדואר.

בתמימות גוגעת ללך התחנן בפני ראש הממשלה לא לפטר מתפקידו, שהחל לאהוב אותו, לפטר מעריב הראה אחרי האיון המ"אכזב מכתב של ידיד בחוץ לארץ, שהבטיח להעביר את הונו כציוד טלפוני יקר-מציאות.

